

L'any 1962 formà un grup que es deia Los 4-Z, un conjunt que cantava en castellà cançons de moda d'aleshores. A poc a poc, immediatament després de l'aparició de Raimon, Lluís Miquel començà a cantar en català, barrejant ritmes «bailongos» amb lletres més compromeses: un atreviment que el menà a la càrcer. Vint-i-dos anys després, aquest cantant de línia satírica, festiu o emocional segons els casos, encara conserva l'esperança que tot es normalitze. Un optimisme que no evita un to de queixa en les respostes: les institucions democràtiques els ignoren. Ja no són tan necessaris.

Lluís Miquel, una de les formes de guanyar-se la vida: l'estudi Tabalet

Jordi Vicent

Lluís Miquel, cantant sense complexos

Juntament amb Raimon, pioner de la nova cançó al País Valencià

Ferran Torrent
Però, quin sentit té, ara mateix, la cançó?

R.-És difícil trobar sentit a les coses perquè entres dins del terreny de la filosofia. Jo crec que cal veure la cançó com un fenomen normal. Ara mateix, la cançó no ha de tenir un sentit estrictament polític. El que passa és que al país encara hi ha complexos en el sentit que has de fer lletra compromesa. Però jo no em considere un bon poeta, sóc millor intèrpret que autor. Les coses s'han de normalitzar,estic segur que es normalitzaran en

tots els aspectes de la cultura.

P.-¿Per què aquesta identificació teua amb els cantants francesos?

R.-Quasi tota la cançó, tant al Principat com ací, hem estat influïts pels francesos o bé pels nord-americans, com és el cas de Pi de la Serra. A mi, particularment, m'agrada la línia dels francesos: Brel, Brasens... Actualment, hi ha italians que també han begut d'aquesta font musical. M'imagino que per la cosa mediterrània. Paulo Conte, per exemple, un autor fantàstic que, a més, actua en cabarets fent

lletra en certa manera compromesa.

P.-¿Lluís Miquel, què passaria si tu actuasses en cabarets?

R.-Possiblement em dirien que sóc un frívol.

P.-Potser és el problema de les minories, sempre a la defensiva.

R.-De minories i de complexos.

P.-El qui no té complexos ets tu, amb el teu desdoblament de personalitat en uns casos com a cantant seriós i, en uns altres, com a cantant festiu en Patxinguer-Z, o el qui ha actuat al programa de Tola «Si yo fuera presidente».

R.-A un cantant, cal deixar-li fer. També m'agradaria fer comèdies musicals, però com que no ténim estructura ni duros... El meu treball comprén dues facetes totalment distanciades, que no m'agrada barrejar. Comprenc que el públic no ho té assimilat, ja que ets el mateix cantant. Tot i això, no m'agrada que quan actue amb Patxinguer-Z em demanen *No me quite pas*, o a la inversa.

P.-És possible que es tracte d'una dicotomia que respon a un tipus de necessitat personal teua.

R.-Sí, sí. En realitat,

Patxinguer-Z nasqué d'una broma d'amics que formàrem l'orquestra per actuar una nit de cap d'any. La cosa tingué èxit, tot i que ho fèiem en pla satíric, i l'orquestra ha continuat amb la sort de la carambola del programa de TVE. Mantenir un grup és molt costós, la gent ha de viure del seu treball i l'orquestra en proporció. Per cert, millor fora que ací al país.

P.-La teua diversitat com a cantant, també la dus al terreny personal, com és ara l'estudi de gravació «Tabalet»...

R.-Fa molt de temps que duia al cap la idea de l'estudi de gravació, ja que, de sempre, cada vegada que gravàvem un disc havíem d'anar a Barcelona, i decidírem muntar l'estudi. No com a negoci, sinó com una empresa de serveis. A l'estudi jo desenvolupe un paper tècnic-artístic. Actualment, experimentem en molts camps, com el de la publicitat. D'altra banda, un estudi de gravació també ha d'anar creant una perspectiva de mercat, és per això que hem condicionat la planta baixa per a un estudi de doblatge, per tal de tenir la possibilitat de doblar pel·lícules o anuncis en la nostra llengua, en el cas que comence a funcionar la Televisió valenciana, o les privades.

P.-¿Quines són les deficiències en la indústria discogràfica en català, i especialment per als valencians?

R.-El problema al País Valencià és que les cases discogràfiques començaren en els moments de més crisi, allà pels anys 79-80: Ànec, Valdisc, Independents... Agafàrem la pitjor època. A més, els valencians hem de consumir els propis productes, ja que tenim les portes tancades

cap a fora. Ara mateix, les vendes han baixat en un 50%, i també falta una infraestructura. No ens queda més remei que resistir, però totes aquestes dificultats eviten que sorgesquen nous grups musicals.

P.-¿És difícil viure de la cançó?

R.-No és difícil, no. És impossible. Jo mai no he viscut de la cançó, sempre he hagut d'alternar-ho amb altres treballs. He fet de tot: de fotògraf, de tècnic de publicitat, cinema... per poder viure i, alhora, poder continuar amb la professió de cantant.

P.-¿No hi ha alternatives?

R.-Home, jo em referesc ací al país, al Principat la cosa és diferent. Allí s'han preocupat que els seus cantants siguen coneguts na-

cionalment i internacionalment. Jo he estat actuant a Alemanya, França, Suècia..., però mai no ho he fet representant el País Valencià, perquè les institucions ni se n'han assabentat. El nostre públic és molt reduït, de tal manera que no et dóna temps a canviar el repertori des de l'última actuació. La importància política i cultural que ha tingut la cançó no ha trobat suport al nostre país. La mateixa premsa ens ignora. La setmana passada fèrem un recital Paco Muñoz, Ovidi Montllor i jo, i no hi havia cap periodista. A Bigote Arrocet, li donen més importància que a nosaltres. De pena. Et desmoralitza que siguen tan provinçians.

P.-Som una província,

Lluís Miquel. Els polítics, dis-me alguna cosa dels polítics, les institucions, el «cambio»... ¿T'ha decebut el canvi?

R.-Home, jo ja sabia que el «cambio» seria suau, però s'han passat de tan suaus com són. Els polítics han pecat de tenir molt mala memòria. S'aprofitaren de la cultura durant molts anys, la manipularen per tal de ser on són —i això em sembla bé—, però ara s'han oblidat d'allò que la cultura va fer per ells. El caràcter provincià dels nostres polítics ha fet una massacre ací al país. Han creat confusió entre la gent, una mala consciència de ser valencians. En absolut no ajuden la cultura. A tot estirar, ens passen una almoina de tant en tant. Som el govern autònom més despreocupat per aquestes coses. I el cas és que al Principat, que tenen un govern de dretes, l'ajuda oficial, sense ser la idònia, és molt més àmplia.

P.-¿Tu creus que si haguesses cantat en castellà hauries trobat més suport?

R.-Crec que sí, ja que el camp del castellà és més ampli. Les cases discogràfiques no volen saber res del català, les multinacionals i les altres. Jo he tingut propostes des de l'any 1962 de passar-me al castellà, però sempre he pensat que no havia de fer-ho. Moralment, em sentia obligat a continuar. El cas de Patxinguer-Z és un altre «rotllo», en el qual puc cantar en català, japonès o castellà.

P.-¿Quines són les teues perspectives?

R.-De moment són poc optimistes, perquè l'època no és massa bona. Pense aguantar una mica més.

P.-¿Quant de temps?

R.-Porte vint-i-dos anys cantant. És un cas crònic.

L'aspecte seriós de Lluís Miquel

Jordi Vicent